

IV Koreanistyczne Sympozjum Studentów i Doktorantów

Dziedzictwo Półwyspu Koreańskiego - interpretacje rodzime i międzynarodowe

6 maja 2021

Abstrakty referatów

Daria Celińska

Zakład Koreanistyki UW

Historia makgeolli i jego perspektywy na przyszłość

Deszczowy dzień w Korei Południowej nie może obejść się bez dobrze wysmażonego warzywnego placka zwanego *pajeon* i mętnego musującego wina ryżowego noszącego nazwę *makgeolli*. Przynajmniej sądzą tak mieszkańcy Kraju Spokojnego Poranka. Wspominany wcześniej trunek można spotkać na każdym kroku, od *pyeonuijeom* (sklep całodobowy typu „Żabka”) po restauracje i bary specjalizujące się w jego podawaniu. W ciągu ostatnich 40 lat *makgeolli*, dawniej najpopularniejszy napój alkoholowy w Korei Południowej, został przyćmiony przez zagraniczne piwo i rodzime *soju*. Przyczyniły się tego głównie stereotypy na jego temat oraz przekonanie, że trunek ten zarezerwowany jest głównie dla najstarszej grupy społeczeństwa. Jednakże „napój dla staruszków” odzyskuje teraz swoją popularność i przeżywa istny renesans.

Nadrzędnym celem niniejszego referatu będzie przedstawienie odbiorcom tradycyjnego trunku koreańskiego jakim jest *makgeolli*. Wystąpienie będzie miało również na celu przybliżenie historii tego napoju alkoholowego od najstarszych dostępnych wzmianek po jego malującą się przyszłość poza granicami Półwyspu Koreańskiego oraz zaprezentowanie właściwości prozdrowotnych, z których głównie słynie *makgeolli*.

dr Angelika Funek

Instytut Bliskiego i Dalekiego Wschodu UJ

Gwiazda kpopu, biały lis i księżycowy niedźwiedź – południowokoreańscy superbohaterowie w komiksach Marvela.

Niniejsza prezentacja ma na celu analizę sposobu przedstawienia superbohaterów pochodzących z Korei Południowej w komiksach Studia Marvel. Wzrost popularności Marvel Cinematic Universe zbiegł się w czasie ze światowym sukcesem grupy BTS i kpopu. W 2020 roku studio Marvel rozpoczęło współpracę z agencją SM Entertainment, której efektem była nowa linia odzieży, sygnowana logiem komiksowego giganta i grupy SupreM. Członkowie zespołu pojawili się na niej w roli superbohaterów u boku takich ikon popkultury jak Kapitan Ameryka czy Iron Man. Jednak już rok wcześniej Marvel ogłosił wprowadzenie do komiksów aż trzech nowych superbohatek pochodzących z Korei Południowej: Luny Snow, władającej lodem i mrozem gwiazdy kpopu, Dan Bi, noszącej pseudonim Crescent, czerpiącej swoje moce z magicznej maski, dzięki której potrafi przywołać księżycowego niedźwiedzia oraz White Fox, zmiennokształtnej lisicy gumihoo pochodzącej z tradycyjnego koreańskiego folkloru. Ponadto 2021 roku do superbohatek dołączył Taegukgi - obdarzony supersiłą południowokoreański odpowiednik Kapitana Ameryki. Nie wyczerpuje on jednak listy postaci pochodzących z Półwyspu. Należy bowiem wspomnieć także o Amadeus i Maddy Cho, genialnym rodzeństwie o tragicznej przeszłości, których historia w świecie Marvela sięga roku 2005.

W swojej prezentacji skoncentruję się na próbie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób studio Marvel prezentuje bohaterów pochodzących z Korei Południowej. Rozpatrzony zostanie zarówno aspekt wizualny jak i treściowy komiksów. Analizie poddane zostaną nawiązania do tradycji i kultury Korei Południowej, sposób ich wykorzystania oraz ich zgodność ze stanem rzeczywistym. Działania, motywacja i supermoce przedstawionych bohaterów zestawione zostaną ze stereotypowymi przekonaniem dotyczącymi mieszkańców Korei Południowej, tak by dało się prześledzić w jakim stopniu postacie wykreowane przez Marvela pozostają pod ich wpływem, a w jakim próbują z nimi walczyć.

Zuzanna Gajowniczek
Zakład Koreanistyki UW

System dwuwładzy w państwie Joseon w latach 1418-1422

Na lata 1418-1422 przypada szczególny okres, kiedy w państwie Joseon rządy sprawowało jednocześnie dwóch królów – Taejong i Sejong. Był to system, który zakładał podział władzy na zasadzie hierarchii między obydwoma królami. W teorii bowiem za najważniejsze sprawy państwowe odpowiadał abdykowany król Taejong (sangwang), a za sprawy mniejszej wagi nowy król – Sejong (juwang).

Celem referatu jest opisanie, jak doszło do powstania tego systemu, począwszy od okoliczności, w jakich władzę przejął król Taejong, a kończąc na jego abdykacji poprzedzonej mianowaniem króla Sejonga następcą tronu. Oprócz tego przybliżone zostaną zmiany w centralnych urządach państwa, które pozwoliły na skuteczne funkcjonowanie systemu dwuwładzy, rzeczywisty podział obowiązków między obydwoma władcami oraz znaczenie, jakie miał ten krótki okres dla umocnienia pozycji królów i dynastii oraz dalszych samodzielnych rządów króla Sejonga.

Roman Husarski

Instytut Religioznawstwa UJ

Tradycyjny lek czy groźny narkotyk? Wokół debaty nad statusem prawnym marihuany (*Cannabis sativa*) w Korei Południowej

Pod koniec 2018 roku w Korei Południowej wprowadzono do obrotu leki na bazie konopi (*Cannabis sativa*, *Cannabis indica*). Korea jest pierwszym krajem w konserwatywnej pod tym względem Azji Wschodniej, który odważył się na taki krok. Pacjenci muszą jednak mierzyć się z uciążliwym prawem, wysokimi cenami i przede wszystkim silną stygmatyzacją społeczną. Wraz z liberalizacją prawa wobec marihuany w USA, w Korei Południowej coraz częściej zaczęły pojawiać się pytania odnośnie zasadności obecnego prawa.

Niniejsza prezentacja ma na celu analizę dyskursu wobec konopi indyjskich w Korei Południowej. Analizie poddane zostaną historia prawa, które drakońskie oblicze zyskało dopiero w okresie rządów Park Chung-hee,

oraz rola, jaką marihuana przypisuje się w dzisiejszej koreańskiej kulturze. Szczególną rolę w tej debacie odgrywa tradycyjna medycyna koreańska i ośrodki z nią związane. Powoływanie się na starożytne używanie konopi w celach leczniczych ma jednak ograniczenia, ze względu na archaizm i przypisywane roślinie działania magiczne.

Joanna Kołeczko

Zakład Koreanistyki UW

Wykorzystanie tradycyjnych instrumentów koreańskich w muzyce współczesnej

Wystąpienie skupi się na przedstawieniu kilku najczęściej wykorzystywanych współcześnie tradycyjnych instrumentów koreańskich wraz z opisem dwóch tradycyjnych klasyfikacji oraz oficjalnej klasyfikacji naukowej.

Na początku zostanie opisana klasyfikacja z Akhak Kwebŏm (악학 궤범, 樂學 軌範), która dzieliła instrumenty ze względu na ich pochodzenie i przystosowanie do kultury koreańskiej na trzy grupy: instrumenty pochodzące z Chin i używane w niezmienionej formie w muzyce chińskiej, instrumenty pochodzące z Chin i zaadaptowane na warunki kultury koreańskiej oraz instrumenty rdzennie koreańskie (Provine). Następnie przedstawiona będzie klasyfikacja z Chŭngbo Munhŏn Pigo (증보문헌비고, 增補文獻備考), która dzieliła instrumenty na osiem grup ze względu na materiał, z którego były wykonane: metal, kamień, jedwab, bambus, tykwa, glina, skóra i drewno (Hwang). Po przedstawieniu oficjalnej klasyfikacji naukowej Hornbostela-Sachs'a (Przedpeńska-Bieniek) i poszczególnych instrumentów: haegŭm, ajaeng, kayagŭm, kŏmungo, yanggŭm, taegŭm, tanso, p'iri, t'aep'yŏngso, saenghwang, changgu, soribuk, p'yŏnjong, p'yŏn'gyŏng, pak, chŏng (The National Center for Korean Traditional Performing Arts), nastąpi krótkie zaprezentowanie wykorzystania tych instrumentów we współczesnej koreańskiej muzyce poważnej na przykładzie twórczości kompozytorki i multiinstrumentalistki Park Jiha, w muzyce niezależnej na przykładzie zespołu Jambinai oraz w muzyce popularnej na przykładzie piosenki *Daechwita* Agusta D.

Aleksandra Lipowska

Zakład Koreanistyki UW

Koreańska polityka izolacjonizmu w XIX wieku

Izolacjonizm obecny był w koreańskiej polityce zagranicznej od wielu wieków – po koreańsko-japońskiej wojnie imjin u schyłku XVI wieku i najazdach mandżurskich w XVII wieku, Korea praktycznie całkowicie zamknęła się na kontakty ze światem zewnętrznym, ograniczając się do trybutarnych relacji z Chinami. Podobna polityka stosowana była również w Chinach i Japonii, jednak zostały one zmuszone do otwarcia na relacje z innymi państwami gdy w XIX wieku Azja Wschodnia stała się obiektem zainteresowania zachodnich mocarstw. Korea jednak dłużej opierała się zachodniemu imperializmowi, a pod koniec XIX wieku amerykański podróżnik i orientalista William Elliot Griffis określił ją nawet mianem „pustelniczego królestwa”. Anty-cudzoziemska polityka osiągnęła szczyt w latach 60. XIX wieku – w okresie sprawowania władzy przez regenta Daewonguna, panującego w imieniu swojego syna, małoletniego króla Gojonga. W tym okresie w Korei doszło do zbrojnych konfrontacji z Francją i Stanami Zjednoczonymi, nasiliły się również trwające od dziesięcioleci prześladowania katolików.

Celem niniejszego referatu jest przedstawienie założeń koreańskiej polityki zagranicznej w XIX wieku, w szczególności w okresie regencji Daewonguna, oraz przybliżenie wydarzeń zmierzających do otwarcia Korei.

Dagmara Mrozińska

Zakład Koreanistyki UW

Relacje chińsko-koreańsko-japońskie w przededniu Imjin waeran

Wraz z dojściem do władzy Toyotomiego Hideyoshiego zmianie uległa nie tylko sytuacja wewnętrzna w Japonii, lecz także stosunki państw Azji Wschodniej. Autor dzieła zjednoczenia Archipelagu zapragnął zburzyć obowiązujący do tej pory sinocentryczny porządek i podporządkować sobie Chiny, a z czasem nawet Indie. Wynikające po części z ambicji Toyotomiego

napięcia w relacjach chińsko-japońskich i japońsko-koreańskich skumulowały się w postaci wojny Imjin waeran, zwanej w historiografii koreańskiej „wojną z Japończykami z roku imjin”. Sojusz z państwem Joseon, przeprawa na kontynent, podbój Chin, a następnie całej Azji Południowo-Wschodniej – tak rysował się plan Toyotomiego. Japoński przywódca nie przewidział jednak, że Koreańczycy odmówią współpracy, a plan kontroli nad Azją zakończy się tragiczną w skutkach wojną.

Celem niniejszego referatu jest przedstawienie prób odbudowy relacji dyplomatycznych i handlowych między Japonią a państwem Joseon w przededniu wojny imjin oraz zaprezentowanie przebiegu rozmów dotyczących współpracy tych państw podczas podboju Chin.

Aleksandra Rybak

Zakład Koreanistyki UW

Obraz wojny koreańskiej w polskiej literaturze socrealistycznej

Wojna domowa trwająca na Półwyspie Koreańskim w latach 1950 – 1953 obejmowała nie tylko działania militarne na ziemiach objętych konfliktem zbrojnym, lecz także trwającą równoległe oraz po zakończeniu konfliktu rywalizację o wymiarze informacyjnym, która przyczyniła się do utrwalenia świadectwa wojny nie tylko w kulturze koreańskiej, lecz także prasie, utworach literackich i kinematografii polskiej.

Od drugiej połowy lat 50. XX wieku w Polsce, tak jak w innych państwach Bloku wschodniego, sztuka została zdominowana przez nowy kierunek – realizm socjalistyczny – a na wzór radziecki nowy model literatury nazwano socrealizmem. W jego początkowym etapie dominowała tematyka wojenna, która była przywoływana w utworach literackich ze względów ideologicznych i dzięki funkcji edukacyjnej, miała zaszczepiać w odbiorach wartości socjalistyczne. W polskich utworach literackich – zarówno prozie, jak i liryce – wielokrotnie przywoływany był temat wojny koreańskiej. Utwory te rozpowszechniały uznaną przez partię komunistyczną wersję wydarzeń na Półwyspie Koreańskim, umacniały u czytelników poczucie wspólnoty z innymi państwami komunistycznymi oraz wzmacniały nastroje antyamerykańskie.

Celem wystąpienia jest przedstawienie oraz krótkie omówienie różnorodnych przykładów polskich utworów socrealistycznych, które

odwoływały się do wojny koreańskiej a także omówienie obrazu konfliktu koreańskiego, jaki się z nich wyłania, z uwzględnieniem ówczesnego podłoża ideologicznego oraz politycznego autorów.

Julia Szcześniak

Uniwersytet Warszawski

Ochrona zabytków w Korei Południowej

Wystąpienie ma na celu przedstawienie systemu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w Republice Korei wraz z jego wadami, zaletami, podobieństwami i różnicami w stosunku do tego funkcjonującego w Rzeczypospolitej Polskiej. W tym celu konieczne będzie przytoczenie definicji zabytku pojawiającej się w południowokoreańskim ustawodawstwie i zaznaczenie tego, jak różni się ona od polskiej. Zostaną także zaprezentowane najważniejsze instytucje zajmujące się tym zagadnieniem oraz zaznaczone funkcje samorządu lokalnego i wpływ, jaki ma on na ochronę zabytków. Przede wszystkim należy będzie podkreślić funkcję, jaką pełni w tym systemie Agencja Dziedzictwa Kulturowego (kor. Munhwajae Cheong, 문화재청) oraz jej kierownik (kor. Munhwajae Cheong Jang, 문화재청장), jak również wagę zadań, jakie zostały na te organy nałożone. Pokrótkie zostanie opisany rys historyczny rozwoju ww. instytucji od końca lat 80. XX w., które to lata są początkiem zainteresowania ochroną dziedzictwa kulturowego w tym kraju. Prezentacji towarzyszyć będą częste odwołania do najważniejszego aktu prawnego Korei Południowej dotyczącego tego zagadnienia, czyli ustawy o ochronie dziedzictwa kulturowego z 1962 r. z wyszczególnieniem różnic, jakie znajdują się w niej w zestawieniu z polską ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. Nie zabraknie również odniesienia się do innych dokumentów, takich jak chociażby Konstytucja Republiki Korei, która, tak jak polska, zwraca szczególną uwagę na kwestię ochrony dziedzictwa kulturowego. Krótko zostanie także opisana ochrona południowokoreańskich zabytków na poziomie międzynarodowym. Na koniec ważne będzie dokonanie oceny skuteczności działania tego systemu. Zaproponowane zostaną rozwiązania, które polski system ochrony zabytków i opieki nad nimi mógłby przejąć od

systemu południowokoreańskiego, aby uczynić go lepiej i skuteczniej działającym.

Edyta Słotwińska

Zakład Koreanistyki UW

Konflikt południowo-południowy – zderzenie paradygmatów w południowokoreańskiej polityce północnej.

Debata na temat południowokoreańskiej polityki wobec KRLD sięga samych początków podziału Półwyspu Koreańskiego, jednak ze względu na dekady autorytarnych rządów do jej liberalizacji doszło dopiero po zakończeniu procesu demokratyzacji państwa. Okresem szczególnie intensywnej konfrontacji liberalnych i konserwatywnych poglądów na politykę południowokoreańską względem Korei Północnej były lata tzw. polityki słonecznej, wprowadzonej przez prezydenta Kim Dae Junga w 1998 roku. Rozłam wśród elit rządzących i opozycyjnych, wzmocniony skrajnie różniącymi się ocenami rezultatów polityki słonecznej, szybko rozprzestrzenił się także wśród szerokich mas społecznych, naświetlając zjawisko określane w literaturze jako „konflikt południowo-południowy”. W swojej istocie stanowi on wyraz najbardziej fundamentalnych różnic w nastawieniu do reżimu północnokoreańskiego oraz w odpowiedziach na podstawowe pytania dotyczące stosunków międzykoreańskich w środowiskach liberalnych i konserwatywnych południowokoreańskiej polityki i społeczeństwa. W wystąpieniu zostaną omówione źródła i najważniejsze oznaki tej dwubiegunowości w kontekście polityki słonecznej, jak również rola i wpływ owego rozłamu na kreowanie polityki państwa na przestrzeni lat.

Jagoda Uryniuk

Kolegium MISH, Uniwersytet Warszawski

Analiza promocji i odbioru elementów kulturowych w programie rozrywkowym „Run BTS!” i w działalności zespołu

Run BTS! (kor. *Dallyeora bangtan*) to internetowy program rozrywkowy zespołu BTS dostępny na platformie *weverse*, w którym jego członkowie

biorą udział w różnych grach, misjach czy zabawach. Czasem są one ściśle związane z kulturą i zwyczajami koreańskimi. W programie są też odcinki poświęcone poszczególnym świętom koreańskim (odcinek 22 - *Chuseok special*), innym zagadnieniom takim jak alfabet i język koreański (odcinki 86-88 - *Hangul Day Special (Part 1, 2 i 3)*), czy też rodzimej kuchni (odcinki 35-36 - *Kimchi Battle* i *Kimchi Wars*). Wraz ze zwiększającą się popularnością zespołu, zwiększyła się również oglądalność programu, dzięki czemu zawarte w niektórych odcinkach informacje na temat kultury koreańskiej docierają do coraz szerszego grona odbiorców.

W prezentacji przedstawię wybrane odcinki programu, omawiając przedstawione w nich zagadnienia kultury koreańskiej, m.in. kuchnia i zwyczaje podczas świąt, takie jak tradycyjne gry i zabawy. Wspomnę również o rozgłosie prasowym który spowodował jeden z członków zespołu - Jin (*Kim Seok-jin*), pojawiając się na lotnisku Incheon przed odlotem na ceremonię MAMA (Mnet Asian Music Awards) w listopadzie 2017 roku, mając na sobie pełny tradycyjny strój koreański - hanbok. Był to wynik przegranego zakładu między artystami w odcinkach 33-34 - *BTS and Manito (Part 1 i Part 2)*. Program ten odgrywa ważną rolę w popularyzowaniu kultury koreańskiej. Run BTS! jest oglądany przez fanów zespołu z całego świata, a oprócz rozrywki dostarcza on często dużo informacji o zwyczajach i kulturze. Omówię w jaki sposób odbierane są promowane elementy kulturowe poza granicami Korei i jakie reakcje wywołują. Przedstawię również procesy adaptacji zachodniego świata do fali popularności kultury koreańskiej m. in. na przykładzie współpracy zespołu z siecią restauracji Mcdonald's oraz luksusowym francuskim domem mody Louis Vuitton; omówię także wpływ zespołu na zainteresowanie Koreą. Wspomnę też, jaką rolę odgrywają te nawiązania kulturowe w procesie lepszego zrozumienia kultury koreańskiej.